

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CÁC BÀI NGHIÊN CỨU TRÊN TẠP CHÍ NGÀNH.

GS. TS PHẠM SỸ TIẾN

Khi xét công trình để nghiên cứu sinh bảo vệ luận án cũng như xét học hàm giáo sư, phó giáo sư đối với các nhà khoa học, các tác giả muốn bài báo của mình được đánh giá là một công trình khoa học. Nếu xét kỹ từng bài báo thì có bài đạt chất lượng cao và xứng đáng được công nhận là công trình nghiên cứu khoa học, song cũng có những bài chỉ là trao đổi kinh nghiệm, tổng kết hay dịch từ các tài liệu khác. Những bài báo loại này thường không được các Hội đồng chấm luận án tiến sĩ hay Hội đồng xét học hàm chấp nhận. Đó cũng là tình hình chung của nhiều Tạp Chí cấp ngành.

Những lần xét học hàm gần đây, các công trình công bố trên Tạp chí cấp ngành của người đăng ký học hàm đều được ủy viên hội đồng xét học hàm Ngành đọc lại và khẳng định chất lượng của các bài báo. Trong quy chế đào tạo tiến sĩ mới quy định luận án chỉ được bảo vệ khi nghiên cứu sinh đã công bố kết quả nghiên cứu tối thiểu trên 2 bài ở các Tạp chí cấp ngành có chất lượng. Theo chúng tôi, để được chấp nhận là một công trình nghiên cứu khoa học bài báo phải đạt tiêu chuẩn sau :

- Phải nêu rõ mục tiêu nghiên cứu
- Cần có các kết quả mới (ít nhất đối với nước ta)
- Phải được phản biện
- Phải có danh mục tài liệu tham khảo

Trước hết, tác giả phải nêu mục tiêu và đối tượng nghiên cứu hay là đặt vấn đề của bài báo, sau đó là phần giải quyết vấn đề nghiên cứu và kết luận, mặc dù có thể các phần này không nhất thiết phải chia thành các mục riêng.

Nội dung của bài báo phản ánh kết quả của một công trình nghiên cứu khoa học, cho nên nó phải chứa đựng những điểm mới của vấn đề nghiên cứu và đóng góp của kết quả đó cho khoa học, công nghệ, cho xã hội hay an ninh, quốc phòng.....Các số liệu, các kết quả thu được hay biện luận phải rõ ràng và chính xác. Trong trường hợp

có sử dụng số liệu của các công trình khác tác giả, tác giả phải nêu rõ xuất xứ của số liệu và các số liệu trích dẫn chỉ có tác dụng minh họa cho lập luận của tác giả.

Để góp phần nâng cao chất lượng của các bài nghiên cứu đăng trên các Tạp Chí Ngành, việc phản biện cho bài báo trước khi đăng là rất quan trọng. Ở nước ta, một số Tạp chí khoa học cấp ngành như tạp chí Toán học, Cơ học, Vật lý, Hóa học.....có quy trình xét duyệt bài báo nghiên cứu khoa học khá chặt chẽ. Trước khi nhận đăng một bài báo nào đó, các Tạp chí gửi bài báo này đến hai phản biện đề nghị đọc cho ý kiến về chất lượng của bài báo. Cách làm việc của một số tạp chí kể trên là theo quy định thông lệ của các Tạp chí có chất lượng trên thế giới.

Để việc phản biện có hiệu quả, chúng tôi thấy cũng cần thiết đưa ra các tiêu chuẩn đối với người phản biện và cách phản biện. Người phản biện phải là người am hiểu chuyên môn của bài báo. Khi đọc bài báo người phản biện phải xét cả tính mới cùng ý nghĩa khoa học và thực tiễn của vấn đề nghiên cứu, xem xét vấn đề công bố có trùng lặp với những công trình khác không, bài báo có sai sót gì không. Nếu cần thiết, người phản biện thông qua Tạp chí đề nghị tác giả sửa chữa, bổ sung cho đến khi bài báo đạt yêu cầu.

Có người lập luận rằng các tạp chí, nhất là Tạp chí cấp Ngành có các mục tiêu khác nhau, không nhất thiết chỉ bao gồm những bài báo mang tính chất công trình nghiên cứu khoa học. Đúng như vậy, mỗi Tạp chí cấp Ngành thường phong phú hình loại bài viết. Rất nhiều bài trên Tạp chí ngành giới thiệu chủ trương, định hướng và những kinh nghiệm quản lý trong Ngành. Nói chung, mỗi bài báo đăng trên Tạp chí Ngành đều đáng trân trọng, nó cung cấp cho độc giả những thông tin khác nhau. Hơn thế nữa việc xét duyệt để nhận đăng một bài báo trên Tạp chí Ngành và công việc đánh giá chất lượng bài báo của các Hội đồng chấm luận án hoặc Hội đồng học hàm là công việc của các cơ quan khác nhau, không bị ràng buộc lẫn nhau. Tuy vậy, nếu đặt mục tiêu chung là tăng chất lượng của một số bài để các bài báo đó đạt tiêu chuẩn công trình nghiên cứu thì giữa Tạp chí Ngành và các Hội đồng học hàm, học vị có thể cộng tác và hỗ trợ lẫn nhau. Nếu các Hội đồng này, qua nhiều lần làm việc khẳng định rằng chất lượng của các bài nghiên cứu trên một Tạp chí nào đó có thể hoàn toàn tin

tưởng thì điều đó sẽ làm cho uy tín của Tạp chí cao hơn. Ngược lại, một Tạp chí Ngành nào đó có quy chế kiểm tra.chất lượng chặt chẽ sẽ giúp cho các Hội đồng không phải thẩm định lại chất lượng các bài báo. Đến một thời điểm nào đó khi nhiều Tạp chí Ngành thực hiện thủ tục xét duyệt chất lượng bài nghiên cứu khoa học một cách chặt chẽ, rõ ràng thì các Hội đồng khoa học sẽ không xem xét những bài báo trên Tạp chí, không tiến hành thủ tục xét duyệt chất lượng.

Đối với Tạp chí cấp Ngành, do tính chất phong phú của nó, chỉ nên đòi hỏi một số bài trong đó thực sự là công trình nghiên cứu. Những bài còn lại vẫn tồn tại dưới dạng trao đổi kinh nghiệm, thông tin, định hướng thậm chí là giới thiệu sản phẩm hay quảng cáo, văn nghệ, giải trí.....Chúng tôi đề nghị các Tạp chí Ngành xem xét và thực hiện các vấn đề sau :

- Xếp các bài báo nghiên cứu vào một mục riêng : Mục công trình nghiên cứu.
- Các bài báo trong mục công trình nghiên cứu chỉ được đăng sau khi có nhận xét về chất lượng và đề nghị cho đăng bài của một hay hai người phản biện (có thể sau khi tác giả sửa chữa, bổ sung).
- Cần ghi rõ ngày tháng nhận bài. Trường hợp công trình tập thể thì tên của các tác giả nên theo thứ tự : tác giả chính đầu tiên sau đó là những người tham gia.
- Ghi rõ họ và tên, học vị của người phản biện vào bài báo nghiên cứu để nâng cao trách nhiệm của người phản biện và đồng thời cũng làm tăng giá trị của bài báo (nếu như Toà soạn đăng rất tóm tắt các nhận xét của phản biện).